

Mykhailo ZUSHMAN
Лектор
Директор Наукової бібліотеки ім
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Чернівці, Україна

Об'єкт національного надбання Наукової бібліотеки Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича – роль і значення

Підсумок: У статті висвітлено основні етапи роботи Наукової бібліотеки Чернівецького національного університету. Зроблено спробу визначити візію, місію, цінності та стратегію дій з урахуванням цілей та пріоритетів в умовах кризи галузі, а також запровадити комплексний підхід до надання послуг, що відповідають викликам кризового часу. Акцентовано увагу на тому, що бібліотека має забезпечувати вільний безкоштовний доступ до легальних інформаційних ресурсів, формувати актуальні колекції документів на різних носіях інформації. Сприяти реалізації програм професійної підготовки працівників і науковців, а також здійснювати ефективну передачу знань з науково-дослідницької у практичну площину.

Ключові слова: Комплексний аналіз, інформаційний простір, сервісність, бібліотека, відкрита наука, цифрове покоління, репозитарій

Résumé: Cet article examine les étapes essentielles des activités de la Bibliothèque scientifique de l'Université nationale Yuriy Fedkovych de Chernivtsi. On a essayé de déterminer la vision, la mission, les valeurs et la stratégie des activités de la bibliothèque en tenant compte des objectifs et des priorités dans le contexte de la crise du secteur d'activité, ainsi que de mettre en place une

approche intégrée de la prestation des services, qui sont adaptés aux défis de l'époque de crise. L'accent est mis sur le fait que la bibliothèque doit garantir un accès libre et gratuit aux ressources d'information d'origine légale, constituer des bases de documents à jour sur divers supports, promouvoir la réalisation des programmes de formation pour ses employés et les chercheurs, ainsi qu'effectuer le transfert des connaissances issues de résultats de recherche pour les appliquer ensuite.

Les activités de la Bibliothèque scientifique visent à améliorer la qualité du service client par l'introduction de technologies modernes de l'information et par l'acquisition de nouvel équipement puissant. La Bibliothèque a fait une large place à l'organisation de l'accès des étudiants et des enseignants aux bases de données mondiales et aux collections de revues numériques. Notamment, on assure l'accès aux ressources d'information des éditions Elsevier, Oxford University Press, JSTOR, Nature Publishing Group, de la collection IOPscience Journals et celle d'Emerald; «Passport GMID: une base de données d'études de marchés internationale», Oxford Journals, de la base de données EBSCO, de la collection de manuels [Cul Online](#).

En 2004, on a commencé à numériser le premier journal ukrainien de la région "Bukovyna" afin d'assurer sa conservation, d'élargir et d'améliorer l'accès au journal. Pour faire connaître cette ressource les numéros des deux premières années du journal (1885-1886) sont affichés sur le site Internet de la Bibliothèque. La collection du journal "Bukovyna", couvrant la période 1887-1910, est disponible dans la salle de lecture du département des livres rares et précieux. La numérisation des livres rares et précieux est effectuée dans le cadre de la sauvegarde de l'objet scientifique faisant partie du patrimoine national de l'Ukraine. Plus de 200 éditions sont numérisées, notamment "Trois grammaires de Galice" d'Osyp Makovei, "Les Sciences funéraires" d'Isydor Vorobkevych, les ouvrages sur les bibliothèques universitaires et régionales du directeur de la Bibliothèque universitaire entre 1875-1903 K. Reifenkugel, l'album du peintre célèbre O. Laske "Bucovina", etc.

Mots-clés: analyse intégrée, espace informationnel, primordialité, bibliothèque, science ouverte, génération, numérique, référentiel

Abstract: The article is devoted to the complex analysis of the work performed and the prospects for further development of the

Scientific Library of the Chernivtsi National University in modern conditions in order to facilitate the information of the CHNU in the world scientific and informational context through qualitative information support, service, comfortable physical and virtual space.

Keywords: Complex analysis, information space, service, library, open science, digital generation, depository

Криза в українському суспільстві зачепила усі, без винятку, сфери суспільного життя і, зокрема, торкнулася бібліотек закладів вищої освіти. Наразі ми відмічаємо, вже не перший рік, характерні ознаки економічної, соціальної, організаційної, психологічної кризи, що підсилюється веденням військових дій на території нашої країни та інформаційною війною.

Водночас, криза створює можливості для змін та інновацій, більше того, вона вимагає їх невідкладного впровадження, швидкого і гнучкого реагування, пошуків додаткового фінансування.

Саме тому, за період 2014-2018 років діяльність Наукової бібліотеки університету була спрямована на підвищення якості обслуговування користувачів на основі впровадження сучасних інформаційних технологій, придбанні нового потужного обладнання за поза університетські кошти.

Починаючи з 2003 року, коли бібліотека отримала перші 16 комп'ютерів та було придбано Автоматизовану бібліотечно-інформаційну систему ІРБІС, розпочинається впровадження інформаційних технологій у бібліотечну роботу, змонтована локальна мережа бібліотеки.

Станом на нинішній час технічний парк бібліотеки складає 85 комп'ютерів, 19 принтерів, БФП – 1; комплект обладнання для пропускнуої системи, потужний цифровий сканер.

Протягом останніх двох років за кошти бюджетної програми «Дослідження, наукові та науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами та державним замовленням, підготовка наукових кадрів, фінансова підтримка преси, розвитку наукової інфраструктури, наукових об'єктів, що становлять національне надбання» придбано потужний книжковий сканер Metis EDS Alpha – один із найшвидших у світі сканерів формату А-2 для оцифрування книг і документів з обмеженим

La contribution de la bibliothèque à l'affirmation de la diversité culturelle

кутом розкриття (624 951,00 грн.). Окрім того, за кошти виготовлено рекламну продукцію, придбано нове потужне серверне обладнання та багатофункціональний УПС, заплановано створення цифрового веб-порталу бібліотеки.

Порівняльні дані за 2003-2017 роки щодо кількості техніки наведені в рис.3.

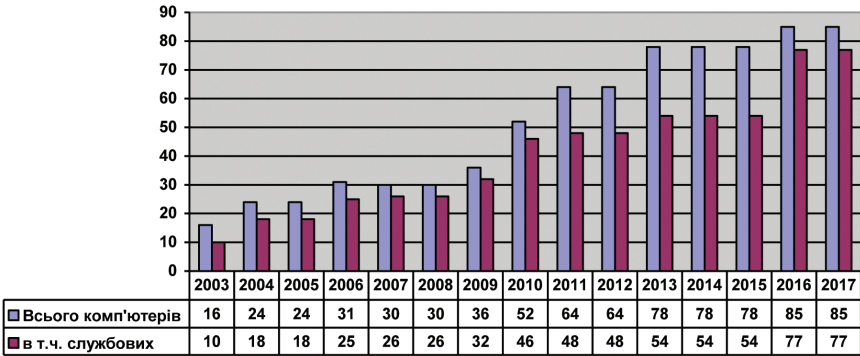

Рис. 1

Основоположним для розвитку автоматизації та інформаційних технологій в бібліотеці є створення електронного каталогу. Електронний каталог НБ ЧНУ складається з власне електронного каталогу книг та баз даних (аналітичні описи журналів, наукових вісників, матеріалів конференцій тощо).

На 31 грудня 2017 року електронний каталог бібліотеки містить 690 236 записів. Зростання кількості записів за роки звітного періоду зображено на рис. 4.

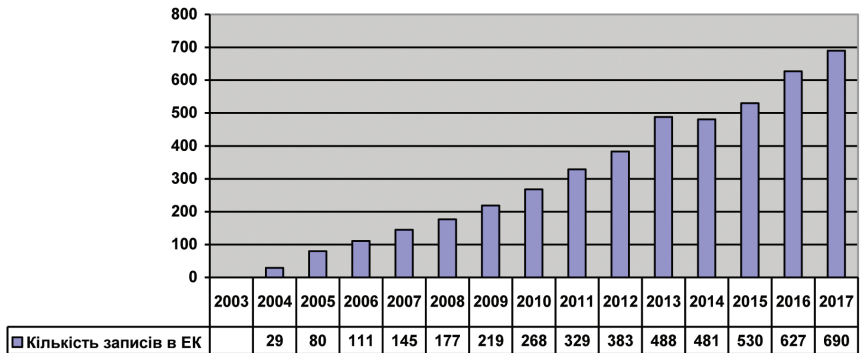

Рис. 2

Користувачі мають можливість скористатись електронним каталогом в мережі інтернет та залу електронної інформації НБ ЧНУ.

З 2005 р. розпочата робота з рекаталоголізації фондів читальних залів і абонементів бібліотеки, тобто внесенню до електронного каталогу документів, що надійшли в бібліотеку до 2003 р. Станом на кінець 2017 року завершена рекаталогізація в читальних залах наукової та навчальної літератури, завершується дана робота в абонементі №2, №3, №5 розпочато – в абонементі №1 та інформаційно-бібліографічному відділі. Також триває каталогізація фонду відділу рідкісних і цінних книг та відділу зберігання фондів. Також з 2009 р. розпочато штрих-кодування книг, що дозволить автоматизувати книговидачу документів і проведення перевірки фондів і відповідно зменшити затрати часу на ці процеси.

Одночасно з формуванням традиційного фонду в Науковій бібліотеці ЧНУ розпочинається формування фонду електронних ресурсів та доступу до баз даних, проводиться оцифровка підручників, які знаходились у бібліотеці в одиничних примірниках. На даний час база даних повнотекстових документів в електронному каталозі налічує 885 назв.

З метою забезпечення збереженості, з одного боку, і розширення та поліпшення доступу з 2004 р. розпочато оцифровку першої україномовної газети краю «Буковина». Перші два роки видання (1885-1886рр.) виставлено на сайті бібліотеки в мережі Інтернет для інформації та популяризації ресурсу. Доступ до оцифрованої колекції за період з 1887 до 1910 рр. здійснюється в читальному залі відділу цінних і рідкісних книг.

Проводиться також оцифровка цінних та рідкісних книг в рамках збереження наукового об'єкта, що становить національне надбання України. Оцифровано понад 200 видань, зокрема – “Три галицькі граматики” О. Маковея, “Науки надгробні” І. Воробкевича, книги директора університетської бібліотеки в 1875–1903 рр. К. Райфенкугеля про університетську та крайову бібліотеки, альбом відомого художника О. Ласке “Bucovina” та ін.

Протягом 2004-2017 рр. бібліотека приділяла велику увагу організації доступу студентів і викладачів університету до світових інформаційних баз даних і колекцій електронних журналів. Зокрема пропонувались інформаційні ресурси видавництва Elsevier, Oxford University Press, JSTOR, Nature Publishing Group, колекції IOPscience

Journals та Emerald; “Passport GMID: Глобальна інформаційна база даних ринкової інформації”, Oxford Journals, бази даних EBSCO (2005-2010pp), колекція підручників [Cul Online](#).

Концепція заміни частини передплати друкованих видань на доступ до їх електронних версій дозволила як зекономити кошти, так і поліпшити доступ до інформації (база даних «Издания по общественным и гуманитарным наукам» від East View – російські наукові журнали із суспільно-політичних і гуманітарних наук (2009-2011pp).

Найбільший попит інформаційних ресурсів склали, зокрема в 2010р., бази даних – EBSCO (4,6 тис. пошуків, отримано понад 2 тис. документів), “Издания по общественным и гуманитарным наукам” (отримано понад 25 тис. статей); IOPscience Journals (отримано понад 8 тис. документів); “Passport GMID: Глобальна інформаційна база даних ринкової інформації” (отримано понад 2 тис. матеріалів); Oxford Journals (отримано біля 1,5 тис. матеріалів); колекція підручників [Cul Online](#) (зафіксовано біля 50 тис. переходів з наших IP-адрес).

Для ознайомлення студентів та викладачів ЧНУ з базами даних, особливостями їх використання, методикою пошуку наукової інформації на всіх факультетах регулярно проводяться інформаційно-консультативні заняття на теми: «Електронні ресурси: доступ та використання», «Доступ до інформаційних ресурсів в рамках реалізації проекту ELibUkr» “Бібліотека вищого навчального закладу – ресурси до освіти та науки”, “Питання відкритого доступу та інституційний репозитарій Чернівецького університету: ARRChNU (Academic Research Repository at the ChNu) – цілі, завдання, функціонування” тощо.

Веб-сайт бібліотеки діє з жовтня 2007 року. За три останні роки сторінку відвідали понад 50 тис. користувачів, переглянуто – понад 150 тис. сторінок сайту. Тобто приблизно 1 відвідувач переглянув 3 сторінки. Крім українських користувачів, багато відвідувачів з Росії, США, Румунії, Польщі, Чехії, Австрії, Німеччини, Франції та ін. країн. Географія користування віртуальними виставками на порталі SlideShare: США, Німеччина, Росія, Канада, Польща, Нідерланди, Корея, Італія, Португалія, Пакистан.

3 жовтня 2017 р. Чернівецький університет отримав доступ до реферативних, наукометричних баз даних Web of Science та Scopus, терміном на рік. Бібліотекою була проведена робота по налагодженню

доступу в локальній мережі університету, організовано навчання та консультування викладачів та студентів стосовно можливостей та особливостей користування наукометричними базами даних.

Бібліотека університету співпрацює з іншими бібліотеками та організаціями в різних проектах. З 2004 року розпочинається корпоративна робота в області каталогізації: згідно з угодою про спільний проект „Краєзнавча картотека” між НБ ЧНУ та Чернівецькою обласною універсальною науковою бібліотекою продовжується обмін аналітичними описами періодичних видань краєзнавчого характеру та наукових вісників ЧНУ; В рамках Всеукраїнського проекту „Центральний український корпоративний каталог” проводиться обмін аналітичних описів українських наукових журналів. Це дозволяє зменшити затрати часу на формування електронного каталогу бібліотеки, збільшити його обсяг. Щорічно бібліотека отримує до свого електронного каталогу від партнерів біля 13 тис. одиниць записів та передає біля 3 тис одиниць записів.

Бібліотека університету є одним з організаторів проекту “Електронна бібліотека України: створення Центрів знань в університетах України” (з 2009 р.). Мета проекту – інтеграція української академічної спільноти до світової науки, подолання відірваності від світового наукового контексту. В рамках проекту студенти та науковці університету мали змогу отримати доступ до світових інформаційних ресурсів, а також триває робота над створенням наукового архіву (репозитарію) Чернівецького національного університету.

9 листопада 2017 року Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича офіційно приєднався до Проекту сприяння академічній доброчесності в Україні SAIUP. Надано доступ до програмного забезпечення Unicheck та Antiplagiat. Згідно цього проекту було перевірено на плагіат (за допомогою програми Unicheck) 2 130 дипломних та магістерських робіт. За допомогою ПЗ antiplagiat. ru перевірено – 48 кандидатських робіт.

Науково-дослідна робота університетської бібліотеки є однією з важливих складових її діяльності. Основні напрями наукової роботи:

- Удосконалення бібліотечно-бібліографічного та інформаційного обслуговування з метою підвищення рівня задоволення читачьких потреб.

La contribution de la bibliothèque à l'affirmation de la diversité culturelle

- Вивчення окремих книжкових колекцій видатних діячів науки і культури з метою розкриття та популяризації фондів.
- Укладання бібліографічних покажчиків.
- Участь в наукових конференціях, семінарах, презентаціях в університеті.
- Історія Наукової бібліотеки Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Широке коло питань, які є предметом науково-дослідницької роботи, об'єднує єдина мета – якісне та оперативне задоволення інформаційних потреб користувачів бібліотеки, відповідність інформаційного ресурсу бібліотеки потребам користувачів.

Наукова тема:

1. Фонд рукописів, стародруків, рідкісних видань та фонд “Буковинензія” Наукової бібліотеки Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (НБ ЧНУ) визнано науковим об'єктом, що становить національне надбання (Розпорядження Кабінету Міністрів України № 472-р від 19 серпня 2002 р.), Міністерство освіти і науки України видало свідоцтво № 17, Серія МН від 14 січня 2009 р. “Про внесення фонду рукописів, стародруків, рідкісних видань та фонду “Буковинензія” НБ ЧНУ до Державного реєстру наукових об'єктів, що становлять національне надбання”.

Проектна діяльність:

1. З 2016 року НБ ЧНУ бере участь у науково-дослідному корпоративному проекті Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського “Книжкові пам'ятки України». Корпоративний проект «Книжкові пам'ятки України» надає можливість користувачам розподілено формувати записи реєстру книжкових пам'яток України: вводити опис документа відповідно до методичних рекомендацій Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського «Матеріали до реєстру». Дані проекту збираються лише із науково-дослідною метою.
2. Участь у проекті Національної парламентської бібліотеки України зі створення електронної бібліотеки «Культура України».
3. Участь у проекті «Електронна бібліотека України: створення Центрів знань в університетах України».

4. Інформаційний стенд “Україна-НАТО”.
5. Інформаційний центр Європейського Союзу.

Проводиться пошукова робота матеріалів для укладання бібліографічних покажчиків, які видаються у двох серіях:

Серія „Вчені Чернівецького університету”

- «Йозеф Алоїз Шумпетер» (2011)
- «Фрідріх Кляйнвехтер» (2013)
- «Анатолій Добрянський» (2014)
- «Ганс Гросс» (2015)
- Євген Ерліх (2018)

Серія „Буковина”

- «Храм краси і науки: до 135-ї річниці від дня заснування Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» (2011)
- «Ольга Кобилянська» (2015)
- «Тарас Шевченко – поет, художник, мислитель»: (з матеріалів газети „Буковина”) (2015)
- Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні: до 140-річчя від дня заснування (2015)

Бібліотека бере активну участь у загально-університетських заходах, наукових конференціях шляхом організації книжкових виставок, відкритих переглядів літератури. Бібліотека долучається до проведення виховних годин в бібліотеці разом з викладачами коледжу ЧНУ, де представлено літературу за темами. Також інформацію про проведення заходів можна побачити на сайті бібліотеки та сайті університету.

З 2008 року відповідно до затвердженого наказу міністерства освіти і науки України „Про внесення змін до складу НМБК” від 21.08.2008 р. №758 на Наукову бібліотеку Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича покладено виконання обов’язків обласного методичного центру.

При методичному об’єднанні працює 3 секції з основних напрямків бібліотечної роботи:

- комп’ютеризація бібліотечно-інформаційних процесів;

- обслуговування користувачів;
- бібліотечні фонди і каталоги.

У рамках роботи Чернівецького обласного методичного об'єднання проводяться науково-практичні семінари, круглі столи, науково-практичні конференції. Тематика проведених конференцій за останні роки: всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Бібліотека Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича: історія та сучасність» (2012); «Тенденції розвитку сучасної вузівської бібліотеки: реалії та перспективи» (2017).

У 2018 році, та наступні роки, наукова бібліотека ЧНУ продовжить свою діяльність у консорціумі e-VERUM. Головною метою діяльності Консорціуму є покращення забезпечення електронними інформаційними ресурсами університетських та науково-дослідних установ України, сприянню збільшення числа публікацій у провідних наукових виданнях, поліпшення показників української науки в міжнародних рейтингах, а з огляду на те, що бібліотеки сучасних університетів уже давно не просто сховища книжок, а провідні університети в усьому світі розвивають свої бібліотеки як інтелектуальні центри, то ми також мусимо йти в цьому напрямку розвитку. Саме такою має і може бути наукова бібліотека ЧНУ.

Останні півроку ми активно працюємо над стратегією розвитку нашої бібліотеки, розробили оновлене положення про наукову бібліотеку ЧНУ. В стратегії розвитку бібліотеки ставимо собі за мету якісно оновити її діяльність відповідно до потреб користувачів та університету за допомогою інноваційних рішень і сучасних технологій. У цьому ми орієнтуємося на світові тенденції та кращі практики в науковій, освітній та інформаційно-бібліотечній сферах. Реалізація стратегії передбачає кардинальне переосмислення існування та діяльності бібліотеки, її трансформацію в **процесно-орієнтований інтелектуальний, комунікаційний, інноваційний центр, що визнаний університетською та фаховою спільнотами, який гнучко реагує на нові потреби та очікування користувачів.**

Для досягнення визначених цілей нам необхідно враховувати та орієнтуватися на світові тренди, які впливатимуть на розвиток бібліотек у найближчі роки: **відкрита наука (Open Science), відкрита освіта (Open Education)** та ключова роль бібліотек для реалізації цих ідей, що полягає в інтенсивному розвитку та поширенні інформаційних технологій, адже переважна більшість користувачів

бібліотек сьогодні – це «цифрове покоління» (**Digital Natives**) та «цифрові громадяни» (**Digital Citizen**).

Останніми роками в Україні проводиться активне реформування освіти та науки і Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича активно включений у цей процес. Варто зазначити кілька основних позицій, які є важливими для нас як університетської бібліотеки: автономія університетів; навчання на основі досліджень; впровадження інноваційних досліджень у бізнес, виробництво; академічна доброчесність та її ключова роль в освітньому та науковому процесах університету. Із урахуванням усіх цих обставин та викликів ми сформулювали свою місію: **задля інтегрування ЧНУ у світовий науково-освітній простір створити і розвивати для спільноти університету середовище, що сприяє дослідженню, навчанню та викладанню, через якісний інформаційний супровід, сервісність та комфортний фізичний і віртуальний простір.**

Тому основними стратегічними цілями, над якими працюватиме бібліотека в період 2018 – 2023 роки, ми визначили підвищення якості організації дослідницької діяльності та навчання і викладання в університеті. На сьогодні дослідження є основою сучасної університетської науки та освіти, а бібліотека, перебуваючи в центрі наукової комунікації університету, може бути повинна бути включена в усі етапи дослідження та допомагати організовувати роботу викладачам, аспірантам, докторантам і студентам таким чином, щоб вони з мінімальними витратами ресурсів досягали вищих результатів.

Для цього необхідно докласти в сучасних складних фінансово-економічних умовах чимало зусиль, можливо, навіть, над зусиль. Перед нами стоїть низка викликів, які необхідно подолати. Основними складовими будь-якої бібліотеки є інформація, простір (фізичний та віртуальний), інформаційні технології та бібліотекарі. У сучасній бібліотеці всі ці елементи мають бути сучасними.

На сьогодні наша колекція інформаційних ресурсів (традиційна й електронна) ще не достатньо використовується в навчанні та дослідженнях університету. Саме тому нам необхідно розвивати актуальну бібліотечну колекцію на різних носіях. Частка електронних ресурсів буде постійно збільшуватись. Це і комерційні наукові бази даних, і власні, як то електронна бібліотека. Впровадження нових сучасних бібліотечних ІТ – систем дозволить нашим користувачам отримувати релевантну інформацію тоді, коли їм це треба, і в тому

місці, де їм це треба. Маємо на увазі систему пошуку та доставки для одночасного пошуку як у зовнішніх наукових та освітніх електронних ресурсах (передплатних та відкритого доступу), так і в електронних ресурсах створених науковою бібліотекою (е-каталог, е-бібліотека, е-архів, науковий репозитарій), а також віддалений авторизований доступ до е-ресурсів, щоб ними змогли користуватися не лише в мережі університету, а й з дому, з студентського гуртожитку, з іншої країни через Інтернет, наполегливо розвиватимемо комфортний віртуальний простір та максимально пропонуватимемо свої послуги і сервіси користувачам.

Окрім того, бібліотека має стати креативним середовищем, в якому впроваджуються і популяризуються ідеї, науковий та викладацький досвід провідних вчених нашого університету. Ми вже активно рухаємося в цьому напрямку. Протягом березня 2017 року в читальному залі бібліотеки здійснено телевізійні записи двох публічних лекцій, в рамках проекту «Телевізійний університет», для всеукраїнського телеканалу УТ-1. Окрім того, 18 – 19 листопада 2017 року проведено Всеукраїнський туристичний ай-ті хакатон та низку інших знакових заходів.

Люди – найважливіша і критична складова, від якої залежить, чи зможемо ми реалізувати наші ідеї та плани. На сьогодні бібліотека має достатню кількість кваліфікованих співробітників, але нові послуги, які ми запроваджуємо, потребують нових знань, умінь та навичок, якими ми ще володіємо не повною мірою. Саме тому ми вже працюємо над системою підвищення кваліфікації і атестацією працівників, яка забезпечить зростання та постійне вдосконалення професійної компетенції працівників.

Реалізація наших планів потребує значних фінансових витрат. Нам життєво необхідно, щоб бюджет бібліотеки став бюджетом зростання, достатнім для покриття операційної діяльності та нововведень. Тому, окрім коштів, які на бібліотеку виділяє університет, ми плануємо залучати зовнішні ресурси бюджетних програм Міністерства Науки та Освіти України, а також грантових проектів (в чому маємо позитивний досвід в отриманні та успішному завершенні Темпус проекту 2011 – 2015 рр. із загальним фінансуванням в 50 тисяч євро).

Бібліографія

- Відділ рідкісних книг та рукописів Наукової бібліотеки Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Чернівці, [Наші книги], 2017.
- Загородна, Настасія, “Наукова бібліотека вищого навчального закладу в системі створення та розповсюдження краєзнавчої інформації (на прикладі Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича)”, in *Вісник Львівського університету, Серія: Книгознавство, бібліотекознавство та інформаційні технології*, 2014, Вип. 9, сс. 242–247.
- Загородна, Настасія, “Науково-дослідницька робота Наукової бібліотеки Чернівецького національного університету у XXI ст.”, in *Вісник Львівського університету. Серія: Книгознавство, бібліотекознавство та інформаційні технології*, 2010, Вип. 4, сс. 123–128.
- Колесникова, Т., “Бібліотека ВНЗ: відповідальність за поширення результатів наукових досліджень”, in *Вища школа*, 2014, № 4, сс. 7–26.
- Копанева, В. О., “Наукова комунікація: від відкритого диспуту до відкритої науки”, in *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 2017, № 2, сс. 35–45.
- Орехова, В. В., “Відкрита наука в бібліотеці закладу вищої освіти: концепція, реалізація, перспективи”, in *Бібліотека закладу вищої освіти в умовах трансформаційних змін: відкрита наука, відкритий доступ, цифрова педагогіка: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.*, (м. Полтава, 20–21 верес. 2018 р.), Полтава, ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2018, сс. 20–26.
- Югансон, Наталія, “Електронний каталог як основа функціонування автоматизованої інформаційно-бібліотечної системи”, in *Б і б л і о т е к а Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича: історія та сучасність: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.*, (м. Чернівці, 24-26 верес. 2012 р.), Чернівці, ЧНУ, 2016, сс. 193–196.